

изразител на схващанията на най-десните и верни на Портата и Патриаршията български среди и на консервативната част от духовенството. Утвърждава се сред този кръг читатели с умерената си позиция, внушавана от руската дипломация с цел запазване единството на източноправославните в империята. Заради верноста си към султанското правителство и лоялността към гръцката патриаршия вестникът влиза в остра полемика с в. „България“, наричан е „фанариотски“ от сп. „Български книжици“, непрекъснато е атакуван и от „Дунавски лебед“³².

В. „България“ се появява в края на 50-те години на XIX век, подпомогнат финансово от френската католическа пропаганда. „Вестник за българските интереси“, пръв български „програмен“ вестник, със заслуги „за пробуждането на българина“, църковната борба „просмуква“ изцяло съдържанието му, открит орган на униатското движение - са основните характеристики за него. Съвременните изследователи са категорични, че този вестник много дръзко, с публицистични средства, с ясно внушение се противопоставя на гръцката заплаха и изразява народното искане за самостоятелна българска църква. В него се цитират документи от далечното минало за връзките на българите с Рим, изтъква се, че те са единственият път да се отхвърли зависимостта от фанариотите и за утвърждаване на самостоятелна народна църковна йерархия. Чрез публикуването на обстоятелни, добре аргументирани статии с конкретни предложения по основни въпроси, вълнуващи българите, съдържанието на в. „България“ се оценява от историографията много по-високо от това на „Цариградски вестник“³³.

Според програмата на „Дунавски лебед“, определен от съвременната историография за „първия орган на българската национална революция“, положението на българите се разглежда „съобразно обстоятелствата“. Тъй като въпросът за „българо-гръцката разпра“ си остава най-важният и вестникът на Раковски прокламира необходимостта от самостоятелна българска църква, за радикално, българско разрешение на църковния проблем. Чрез рубриците „Българският въпрос“, „Разговор о болгарскому священному вопросу“ върху страниците му се обсъжда консерватизмът на „Цариградски вестник“ и радикализмът на „България“ спрямо отношението им към църковния въпрос, който се анализира и дефинира от вестника като етап от борбите на българския народ³⁴.

Покрай въпросите за езика, просветата и културата, които заемат централно място в сп. „Български книжици“ (излиза от началото на 1858 г.), авторите на много статии се опитват да докажат „историческите права на българите за самостоятелна църква“ - най-големият политически и културен въпрос за българския народ през 50-те и 60-те години на XIX век. Рубриката му „Летопис“ е основното